

شرق

روزنامه

دانش‌آموزان روستای یاربنوند گرمانشاه برای استفاده از شبکه شاد باید مسیر طولانی را طی کنند تا به ارتفاعات اطراف روستا برسند./ فرزند متنی، تسنیم

زاویه دید

فضای مجازی، تهدید یا فرصت

محمدرضا رسولی

با رشد فناوری و فراگیرشدن استفاده از شبکه‌های اجتماعی، مطبوعات در ایران دوران سختی را می‌گذرانند. رونق‌گرفتن فضای مجازی و بازار داغ دنیای شبکه‌های اجتماعی هر روز روزنامه‌ها و رسانه‌های مکتوب را به حاشیه می‌راند. با توجه به شرایط بد اقتصادی، تورم و گرانی، مردم هم بابت روزنامه‌ای که اخبار مشابه آن را در فضای مجازی به صورت رایگان یا با هزینه‌ای ناچیز در دسترس دارند، پولی پرداخت نمی‌کنند و این عامل، جذابیت فضای مجازی را بیشتر کرده است. ضمن اینکه اگر قرار است که نشریات مکتوب منتشر شوند، باید به دست مخاطب هم برسند؛ ولی درحال‌حاضر بیشتر شرکت‌های توزیع در ارسال و توزیع روزنامه‌ها و نشریات در ایران مشکل دارند.

در بعضی استان‌ها، روزنامه‌ها با تاخیرهای چندساعته و در بعضی موارد با تاخیر ۲۴ساعته به دست مخاطب می‌رسد و در بعضی شهرها ارسال و توزیع روزنامه به دلیل شمارگان بسیار کم، توجیه اقتصادی ندارد و انجام نمی‌شود. این در حالی است که امروزه سرعت و شتاب اخبار به نحوی گسترش یافته که دیگر مخاطب، تحمل و صبر تاخیر دریافت

www.sharghdaily.ir

یکشنبه ۲۱ دی ۱۳۹۹ و ۲۶ جمادی‌الاول ۱۴۴۲
۱۰ ژانویه ۲۰۲۱

سال هجدهم • شماره ۳۹۱۲ • ۱۲ صفحه

اذان ظهر تهران ۱۲:۱۲ • اذان مغرب ۱۷:۲۹

اذان صبح فردا ۵:۴۶ • طلوع آفتاب ۷:۱۴

fardashargh@gmail.com

روزنامه‌فرو

نور نوشت

دانش‌آموزان روستای یاربنوند گرمانشاه برای استفاده از شبکه شاد باید مسیر طولانی را طی کنند تا به ارتفاعات اطراف روستا برسند./ فرزند متنی، تسنیم

دانش‌آموزان روستای یاربنوند گرمانشاه برای استفاده از شبکه شاد باید مسیر طولانی را طی کنند تا به ارتفاعات اطراف روستا برسند./ فرزند متنی، تسنیم

دانش‌آموزان روستای یاربنوند گرمانشاه برای استفاده از شبکه شاد باید مسیر طولانی را طی کنند تا به ارتفاعات اطراف روستا برسند./ فرزند متنی، تسنیم

دانش‌آموزان روستای یاربنوند گرمانشاه برای استفاده از شبکه شاد باید مسیر طولانی را طی کنند تا به ارتفاعات اطراف روستا برسند./ فرزند متنی، تسنیم

دانش‌آموزان روستای یاربنوند گرمانشاه برای استفاده از شبکه شاد باید مسیر طولانی را طی کنند تا به ارتفاعات اطراف روستا برسند./ فرزند متنی، تسنیم

دانش‌آموزان روستای یاربنوند گرمانشاه برای استفاده از شبکه شاد باید مسیر طولانی را طی کنند تا به ارتفاعات اطراف روستا برسند./ فرزند متنی، تسنیم

دانش‌آموزان روستای یاربنوند گرمانشاه برای استفاده از شبکه شاد باید مسیر طولانی را طی کنند تا به ارتفاعات اطراف روستا برسند./ فرزند متنی، تسنیم

دانش‌آموزان روستای یاربنوند گرمانشاه برای استفاده از شبکه شاد باید مسیر طولانی را طی کنند تا به ارتفاعات اطراف روستا برسند./ فرزند متنی، تسنیم

دانش‌آموزان روستای یاربنوند گرمانشاه برای استفاده از شبکه شاد باید مسیر طولانی را طی کنند تا به ارتفاعات اطراف روستا برسند./ فرزند متنی، تسنیم

دانش‌آموزان روستای یاربنوند گرمانشاه برای استفاده از شبکه شاد باید مسیر طولانی را طی کنند تا به ارتفاعات اطراف روستا برسند./ فرزند متنی، تسنیم

دانش‌آموزان روستای یاربنوند گرمانشاه برای استفاده از شبکه شاد باید مسیر طولانی را طی کنند تا به ارتفاعات اطراف روستا برسند./ فرزند متنی، تسنیم

دانش‌آموزان روستای یاربنوند گرمانشاه برای استفاده از شبکه شاد باید مسیر طولانی را طی کنند تا به ارتفاعات اطراف روستا برسند./ فرزند متنی، تسنیم

دانش‌آموزان روستای یاربنوند گرمانشاه برای استفاده از شبکه شاد باید مسیر طولانی را طی کنند تا به ارتفاعات اطراف روستا برسند./ فرزند متنی، تسنیم

دانش‌آموزان روستای یاربنوند گرمانشاه برای استفاده از شبکه شاد باید مسیر طولانی را طی کنند تا به ارتفاعات اطراف روستا برسند./ فرزند متنی، تسنیم

دانش‌آموزان روستای یاربنوند گرمانشاه برای استفاده از شبکه شاد باید مسیر طولانی را طی کنند تا به ارتفاعات اطراف روستا برسند./ فرزند متنی، تسنیم

دانش‌آموزان روستای یاربنوند گرمانشاه برای استفاده از شبکه شاد باید مسیر طولانی را طی کنند تا به ارتفاعات اطراف روستا برسند./ فرزند متنی، تسنیم

دانش‌آموزان روستای یاربنوند گرمانشاه برای استفاده از شبکه شاد باید مسیر طولانی را طی کنند تا به ارتفاعات اطراف روستا برسند./ فرزند متنی، تسنیم

دانش‌آموزان روستای یاربنوند گرمانشاه برای استفاده از شبکه شاد باید مسیر طولانی را طی کنند تا به ارتفاعات اطراف روستا برسند./ فرزند متنی، تسنیم

دانش‌آموزان روستای یاربنوند گرمانشاه برای استفاده از شبکه شاد باید مسیر طولانی را طی کنند تا به ارتفاعات اطراف روستا برسند./ فرزند متنی، تسنیم

دانش‌آموزان روستای یاربنوند گرمانشاه برای استفاده از شبکه شاد باید مسیر طولانی را طی کنند تا به ارتفاعات اطراف روستا برسند./ فرزند متنی، تسنیم

دانش‌آموزان روستای یاربنوند گرمانشاه برای استفاده از شبکه شاد باید مسیر طولانی را طی کنند تا به ارتفاعات اطراف روستا برسند./ فرزند متنی، تسنیم

دانش‌آموزان روستای یاربنوند گرمانشاه برای استفاده از شبکه شاد باید مسیر طولانی را طی کنند تا به ارتفاعات اطراف روستا برسند./ فرزند متنی، تسنیم

دانش‌آموزان روستای یاربنوند گرمانشاه برای استفاده از شبکه شاد باید مسیر طولانی را طی کنند تا به ارتفاعات اطراف روستا برسند./ فرزند متنی، تسنیم

دانش‌آموزان روستای یاربنوند گرمانشاه برای استفاده از شبکه شاد باید مسیر طولانی را طی کنند تا به ارتفاعات اطراف روستا برسند./ فرزند متنی، تسنیم

دانش‌آموزان روستای یاربنوند گرمانشاه برای استفاده از شبکه شاد باید مسیر طولانی را طی کنند تا به ارتفاعات اطراف روستا برسند./ فرزند متنی، تسنیم

دانش‌آموزان روستای یاربنوند گرمانشاه برای استفاده از شبکه شاد باید مسیر طولانی را طی کنند تا به ارتفاعات اطراف روستا برسند./ فرزند متنی، تسنیم

دانش‌آموزان روستای یاربنوند گرمانشاه برای استفاده از شبکه شاد باید مسیر طولانی را طی کنند تا به ارتفاعات اطراف روستا برسند./ فرزند متنی، تسنیم

دانش‌آموزان روستای یاربنوند گرمانشاه برای استفاده از شبکه شاد باید مسیر طولانی را طی کنند تا به ارتفاعات اطراف روستا برسند./ فرزند متنی، تسنیم

دانش‌آموزان روستای یاربنوند گرمانشاه برای استفاده از شبکه شاد باید مسیر طولانی را طی کنند تا به ارتفاعات اطراف روستا برسند./ فرزند متنی، تسنیم

دانش‌آموزان روستای یاربنوند گرمانشاه برای استفاده از شبکه شاد باید مسیر طولانی را طی کنند تا به ارتفاعات اطراف روستا برسند./ فرزند متنی، تسنیم

دانش‌آموزان روستای یاربنوند گرمانشاه برای استفاده از شبکه شاد باید مسیر طولانی را طی کنند تا به ارتفاعات اطراف روستا برسند./ فرزند متنی، تسنیم

دانش‌آموزان روستای یاربنوند گرمانشاه برای استفاده از شبکه شاد باید مسیر طولانی را طی کنند تا به ارتفاعات اطراف روستا برسند./ فرزند متنی، تسنیم

دانش‌آموزان روستای یاربنوند گرمانشاه برای استفاده از شبکه شاد باید مسیر طولانی را طی کنند تا به ارتفاعات اطراف روستا برسند./ فرزند متنی، تسنیم

دانش‌آموزان روستای یاربنوند گرمانشاه برای استفاده از شبکه شاد باید مسیر طولانی را طی کنند تا به ارتفاعات اطراف روستا برسند./ فرزند متنی، تسنیم

دانش‌آموزان روستای یاربنوند گرمانشاه برای استفاده از شبکه شاد باید مسیر طولانی را طی کنند تا به ارتفاعات اطراف روستا برسند./ فرزند متنی، تسنیم

دانش‌آموزان روستای یاربنوند گرمانشاه برای استفاده از شبکه شاد باید مسیر طولانی را طی کنند تا به ارتفاعات اطراف روستا برسند./ فرزند متنی، تسنیم

دانش‌آموزان روستای یاربنوند گرمانشاه برای استفاده از شبکه شاد باید مسیر طولانی را طی کنند تا به ارتفاعات اطراف روستا برسند./ فرزند متنی، تسنیم

دانش‌آموزان روستای یاربنوند گرمانشاه برای استفاده از شبکه شاد باید مسیر طولانی را طی کنند تا به ارتفاعات اطراف روستا برسند./ فرزند متنی، تسنیم

دانش‌آموزان روستای یاربنوند گرمانشاه برای استفاده از شبکه شاد باید مسیر طولانی را طی کنند تا به ارتفاعات اطراف روستا برسند./ فرزند متنی، تسنیم

دانش‌آموزان روستای یاربنوند گرمانشاه برای استفاده از شبکه شاد باید مسیر طولانی را طی کنند تا به ارتفاعات اطراف روستا برسند./ فرزند متنی، تسنیم

دانش‌آموزان روستای یاربنوند گرمانشاه برای استفاده از شبکه شاد باید مسیر طولانی را طی کنند تا به ارتفاعات اطراف روستا برسند./ فرزند متنی، تسنیم

دانش‌آموزان روستای یاربنوند گرمانشاه برای استفاده از شبکه شاد باید مسیر طولانی را طی کنند تا به ارتفاعات اطراف روستا برسند./ فرزند متنی، تسنیم

دانش‌آموزان روستای یاربنوند گرمانشاه برای استفاده از شبکه شاد باید مسیر طولانی را طی کنند تا به ارتفاعات اطراف روستا برسند./ فرزند متنی، تسنیم

دانش‌آموزان روستای یاربنوند گرمانشاه برای استفاده از شبکه شاد باید مسیر طولانی را طی کنند تا به ارتفاعات اطراف روستا برسند./ فرزند متنی، تسنیم

دانش‌آموزان روستای یاربنوند گرمانشاه برای استفاده از شبکه شاد باید مسیر طولانی را طی کنند تا به ارتفاعات اطراف روستا برسند./ فرزند متنی، تسنیم

دانش‌آموزان روستای یاربنوند گرمانشاه برای استفاده از شبکه شاد باید مسیر طولانی را طی کنند تا به ارتفاعات اطراف روستا برسند./ فرزند متنی، تسنیم

دانش‌آموزان روستای یاربنوند گرمانشاه برای استفاده از شبکه شاد باید مسیر طولانی را طی کنند تا به ارتفاعات اطراف روستا برسند./ فرزند متنی، تسنیم

دانش‌آموزان روستای یاربنوند گرمانشاه برای استفاده از شبکه شاد باید مسیر طولانی را طی کنند تا به ارتفاعات اطراف روستا برسند./ فرزند متنی، تسنیم

دانش‌آموزان روستای یاربنوند گرمانشاه برای استفاده از شبکه شاد باید مسیر طولانی را طی کنند تا به ارتفاعات اطراف روستا برسند./ فرزند متنی، تسنیم

دانش‌آموزان روستای یاربنوند گرمانشاه برای استفاده از شبکه شاد باید مسیر طولانی را طی کنند تا به ارتفاعات اطراف روستا برسند./ فرزند متنی، تسنیم

دانش‌آموزان روستای یاربنوند گرمانشاه برای استفاده از شبکه شاد باید مسیر طولانی را طی کنند تا به ارتفاعات اطراف روستا برسند./ فرزند متنی، تسنیم

دانش‌آموزان روستای یاربنوند گرمانشاه برای استفاده از شبکه شاد باید مسیر طولانی را طی کنند تا به ارتفاعات اطراف روستا برسند./ فرزند متنی، تسنیم

دانش‌آموزان روستای یاربنوند گرمانشاه برای استفاده از شبکه شاد باید مسیر طولانی را طی کنند تا به ارتفاعات اطراف روستا برسند./ فرزند متنی، تسنیم

مغز اجتماعی-۱۴۷

اسطوره نوزاد غیراجتماعی

عبدالرحمن نجل‌رحیم مغزپژوه

در دهه گذشته اتفاق علمی بزرگ، زیرسؤال‌رفتن اسطوره غیراجتماعی‌بودن نوزاد انسان است. در نظریه کلاسیک غالب در نحوه تکوین و رشد انسان، چنین تصور می‌شد که نوزاد تازه‌متولدشده عاجز از برقراری ارتباط با دیگری است.

فروید (۱۹۱۱) و پیروان او عقیده دارند دو نوع تولد وجود دارد: تولد فیزیکی و تولد روان‌شناختی. وقتی کودک از مادر متولد می‌شود تولد فیزیکی اتفاق می‌افتد نه تولد بینافردی یا بیناسوذه‌ای. نوزاد مانند یک جوجه هنوز از پوسته تخم سر بیرون نیآورده، قادر نیست به عنوان یک موجود اجتماعی با عوامل محیطی خود تعامل دوجانبه داشته باشد؛ زیرا مرزی وجود دارد که نوزاد را از محیط خود جدا می‌کند. به دنبال تعمیم این استعاره، فروید نوزاد را مثل جوجه پرندۀ از تخم سر برنیارودهای می‌داند که هنوز پوسته را نترکانده، از درون تخم تغذیه می‌کند و مراقبت مادرانه از او در حد گرمابخشیدن است. پیاژه (۱۹۵۲، ۱۹۵۴) نیز نوزاد را چنین تصور می‌کند، ولی به جای استعاره زیست‌شناختی از استعاره فلسفی استفاده می‌کند. او نوزاد را موجودی خودمستار (سولیپسیست) و خودمحور (اکسوטרیک) می‌داند. به نظر او نوزاد از ۱۸ماهگی، این دوران خودمداری ذاتی را پشت سر می‌گذارد و در یک سفر طولانی در سننن بالاتر، از خودمداری خارج و قادر به برقراری رابطه بیناسوذه‌ای و فهم ذهن و هیجانات دیگران می‌شود. اما در ابتدا نوزاد، موجود در خودمانده‌ای است که نمی‌تواند خود را از دیگری افتراق دهد.

اسکینر (۱۹۵۳) نه تنها در نوزادان این توان را نمی‌بیند، بلکه حتی در بزرگسالان نیز احساس بیناسوذه‌ای را نتیجه نوعی معادله رفتاری می‌داند. از نظر او بزرگسالان هم فقط به رفتار دیگران واکنش نشان می‌دهند و نه اینکه به ذهن و ضمیر شخص متعامل کاری داشته باشند. اسکینر در کودکی نیز روابط بیناسوذه‌ای را ناشی از عواقب رفتار می‌داند و افسردۀ دیگر فقط به عنوان شکل‌دهنده رفتار کودک، اهمیت پیدا می‌کنند. از دیدگاه نظری او، اگر اقتضائات لازم به طور صحیح برنامه‌ریزی شود، جعبه اسکینری هم می‌تواند چون آغوش مادر عمل کند. اما پدیدارشناسانی چون هوسرل (۱۹۶۰، ۱۹۵۰) و مریلوپوتنی (۱۹۴۵، ۱۹۶۲) و روان‌شناسانی چون بالدوین (۱۹۰۶) و مید (۱۹۳۴) معتقد به وجود رابطۀ بیناسوذه‌ای پیش‌زبانی بین خود و دیگری در نوزادان بودند که در دوران جدید مورد تأیید علمی قرار گرفته‌اند (کالاگر - ملتزوف ۱۹۹۶).

امروزه مشاهده سه پدیده در نوزادان تأییدکننده اهمیت روابط بیناسوذه‌ای پیش‌زبانی در تکوین و رشد کودک‌ان است. اول: شبیه‌سازی و تقلید زود هنگام کنش‌ی بلافاصله پس از تولد در نوزادان است. این به اشتراک‌گذاری زودرس کنش‌ها، نشان‌دهنده وجود رابطۀ بیناسوذه‌ای زود هنگام نوزاد با دیگری بدن‌مند است. یافته دیگر توانایی نوزاد در دنبال‌کردن نگاه دیگران، در سال اول پس از تولد است. اتفاق تکوینی بی‌نظیر که کودک می‌تواند نگاه دیگری را تعقیب کند و با نقطه نظر دیگری

شریک شود و این سنگ بنای اولیه اشتراک هیجانات و تکوین زبان در مراحل بعدی رشد شناخت اجتماعی کودک است. سوم اینکه کودک‌ان در سال دوم زندگی، قصدمندی و هدف پیش از انجام عمل را در دیگری تشخیص می‌دهند. این تغییرات را باید در قالب رشد و تکوین عاطفی اجتماعی بدن و مغز کودک دید (ملتزوف ۲۰۰۷). در این میان کشف سیستم شبکه نورون‌های آینه‌ای در مغز را می‌توان زمینه‌ساز توان بیناسوذه‌ای اولیه در نوزادان دانست (ریزولاتی و همکاران ۱۹۹۹، گالسی ۲۰۰۳).

حال با انباشته‌شدن دلایل علمی کافی، گویا وقت پایان‌دادن به اسطوره غیراجتماعی‌بودن نوزادان، رسیده است. با توجه به اینکه مدت‌ها تصور غالب این بود که تا شروع رشد زبان در کودک، نوزاد قادر به افتراق خود از دیگری و شناخت دیگری از خود نیست، پژوهش‌های ربع‌قرن گذشته در مغزپژوهی تکوینی و رشدی در اطفال به طور فزاینده‌ای نشان می‌دهد که این نظریه قابل تأیید نیست. زیرا نوزادان در مرحله پیش‌زبانی از ابتدا از طریق مقایسه با دیگری خود را شناسایی می‌کنند و این آغاز شناخت اجتماعی در انسان است. به عبارتی اجتماعی‌بودن نوزاد پیش‌شرط رشد و رسیدن به زبان است، نه اینکه اجتماعی‌بودن نتیجه رشد زبانی باشد. نوزادان از سوژگی یا عاملیت تجربه خود به عنوان دارستی برای فهم سوژگی یا عاملیت دیگری استفاده می‌کنند. این عمل به صورت رمزگشایی ذهن‌ها در خفا یا انتزاع از طریق عقل سرد انجام نمی‌شود، بلکه از طریق احساس بی‌واسطه کنش‌های بدنی ممکن می‌شود. هنوز مدارهای نورونی این اتفاقات مهم و ابتدایی به طور دقیق معلوم نیست. ولی در دهه آینده یکی از هیجان‌انگیزترین رشته پژوهش‌ها در زمینه مغزپژوهی تکوینی - رشدی خواهد بود.

آزمون‌هایی در زمینه بیناسوژگی (عاملیت بینایی)، شبیه‌سازی، هم‌احساسی یا همدلی نکات مهم پژوهش‌های آینده خواهند بود. زمینه مشترک همه اینها رسیدن به این معنا خواهد بود: آیا من تنها هستم؟ آیا دیگران همان احساس من را دارند؟ چنین به‌نظر می‌رسد که دنیای سرمایه‌داری امروز، با نتیجه پژوهش‌هایی که انسان را از ابتدای تولد، خودمحور (سولیپسیست) ندانند، بلکه ادعا کند که انسان از ابتدا به واسطه دیگری، خود را پیدا و تعریف می‌کند، سر سازگاری نداشته باشد. زیرا نظامی که بر اساس زیربنای تفکر فردمحور و به دنبال سود و منفعت شخصی ساخته شده، ترجیح می‌دهد فرد را به صورت واحدهای جداگانه، مستقل از یکدیگر، خودخواه و به دنبال سود شخصی تعریف کند و این خصلت را امری طبیعی و ذاتی انسان بداند. اگر این نظریه بیناسوذه‌ای‌بودن انسان از بدو تولد با بگیرد شیوه تفکری را خواهد ساخت که از اساس با ایدئولوژی حاکم براساس خودمحوری منفعت‌طلبانه فردی متفاوت خواهد بود. بدیهی است که در این شرایط، برای بزرگسالان نیز بسیار سخت است که بخواهند هیجان‌زده از دایره خشک منطق و عقل فردی که در آن زندانی هستند، یعنی از درون سر خود خارج شوند و به دیگری ببینوند؛ اما پژوهش‌های جدید به ما گوشزد می‌کند که از دوران نوزادی، شرایط از پوسته خود خارج‌شدن برای ما فراهم است و خودمداری یا خودایینی، امری ذاتی و تقدیری برای انسان نیست.

اتفاق

تمام آثار ادبی نیست، بلکه سلیقه و نگاه داوران جایزه را بازتاب می‌دهد. با این همه، داوران جایزه داستان زنان بر این باورند که بسیاری از دوستان نویسنده باید استوارتر در راه آموختن قدم بگذارند. داوران جایزه داستان زنان، ۱۵ اثر را از بین حدود ۴۰۰ اثر رسیده به دبیرخانه برگزیده‌اند و نشر

حکمت کلمه این آثار را در مجموعه داستانی به دست خوانندگان ادبیات داستانی می‌رساند. امید که جایزه داستان زنان انگیزه‌ای باشد برای هرچه بیشتر نوشتن از زنان و با حمایت نویسندگان و اهالی ادبیات باپرچا بماند.

برندگان نخستین دوره جایزه ادبی داستان زنان:

باغبان، یاسین نعیمی
کوکب‌خانم، صدید آقاپور
خلوت شاه، زائنین رحمان‌آبادی
فریشتا، فریشتا، میثم رمضان‌ی
چلوشهر، مزگان شعبانی
اسب‌های سعادت‌آباد، رامین فروزنده
هر چهار چله، مرجان شهران
تأثیر درز سرشانه، سعید خدآوریدیان
زنی که سایه نداشت، امید میرزایی
عیبی ندارد چخوف، مهلا پردانی
پاراگراف آخر، مصطفی سندی
کاش حرف زده بودی، آزاده مالکی
در تاریکی، بهاره بی‌صدا
رنج متبرک، مریم پژمان
از پشت قفل بسته، سپهر سهرابی

تلنگر

آسان‌ترین راه مجازات را انتخاب نکنیم

سیدحسین موسوی‌جلک رئیس انجمن مددکاران اجتماعی ایران

● تأملی بر زندگی مردم در جوامع مختلف نشان می‌دهد که ارتکاب جرائم تقریباً هم‌راہ بشر است. شرح زندگی هابیل و قابیل از فرزندان حضرت آدم مؤیدی بر نکته بالاست؛ بنابراین برای مجازات مرتکبان جرائم هم انتظار می‌رود که دولت‌ها (حکومت‌ها) تمهیداتی اتخاذ کنند که زندان یکی از متداول‌ترین شیوه‌ها برای برخورد با مجرم‌ان است. بدون شک در پاسخ به اثربخشی مجازات مبتنی بر زندان بر اصلاح رفتار، نظر بسیاری از کارشناسان اجتماعی از جمله مددکاران اجتماعی بر این نکته تأکید خواهد داشت که نقش بازدارندگی زندان‌ها و اصلاح رفتار بسیار کم‌رنگ خواهد بود. البته این فقط محدود به نظر و نگاه کارشناسان اجتماعی نیست؛ بلکه متخصصان قضائی و جرم‌شناسی هم به این نکته اذعان دارند؛ به‌همین‌دلیل به عدالت ترمیمی و مجازات جایگزین حبس در کنار عدالت تنبیهی باور دارند. افزایش جمعیت کیفری و بازدارنده‌نبودن مجازات حبس، سیستم قضائی کشور را بر آن داشته تا مجازات‌های جایگزین حبس را در دستور کار خود قرار دهند. مجازات‌های جایگزین حبس که در قانون مجازات جدید مورد توجه قانون‌گذار قرار گرفته هم می‌تواند از تبعات حبس و تأثیرات منفی مجازات زندان بکاهد، هم اینکه فرد مجرم می‌تواند در کنار خانواده از این مجازات‌ها استفاده کند. براساس قانون درباره جرائم عمدی که مجازات آنها حداکثر سه ماه است، تعیین مجازات جایگزین الزامی است. همچنین درباره جرائم عمد با مجازات ۶۱ روز تا شش ماه، حکم به مجازات‌های جایگزین الزامی است. در جرائم عمدی با مجازات بیش از شش ماه تا یک سال نیز دادگاه اختیار دارد مجازات جایگزین تعیین کند. درباره مجازات‌های بیش از دو سال حبس در جرائم غیرعمدی نیز تعیین مجازات جایگزین، به اختیار قاضی گذاشته شده است. به استناد قانون مجازات اسلامی قاضی مخیر یا ملزم شده تا مجازات دیگری غیر از حبس را درباره متهم اجرا کند. منظور از مجازات جایگزین حبس، دسته‌ای از مجازات‌ها هستند که به جای حبس، قاضی مخیر یا مکلف است به آنها حکم دهد. این مجازات‌ها که در ماده ۶۵ قانون مجازات اسلامی قرار دارند، به دو دسته اختیاری و الزامی تقسیم می‌شوند. به این معنا که در برخی موارد دادگاه ملزم است حکم به مجازات جایگزین حبس دهد و در برخی موارد مختار است. بسیاری از کارشناسان بر این باورند که زندان به‌عنوان متداول‌ترین روش مجازات در دنیا، نه‌تنها نتوانسته است اهداف اصلاحی، تربیتی، عبرت‌آموزی و پیشگیری از جرم را در بین زندانیان محقق کند؛ بلکه علاوه بر آثار سوء جسمی، روانی و روحی برای آنها تبدیل به مکانی برای ارتکاب بزه بوده است؛ چراکه یک ویژگی مهم زندان «سلب آزادی از زندانی» است که این ویژگی می‌تواند بستری برای آسیب‌های مختلف برای زندانیان و حتی خانواده‌های آنان شود و با ورود فرد به زندان پدیده برجسته‌زدن به زندانی نیز رخ می‌دهد. در نتیجه احتمال طردشدن او از جامعه افزایش پیدا می‌کند و چه بسا اولین تجربه زندان، دروازه‌ای برای ورود به سافاراه‌های جرائم دیگر و بزرگ‌تر شود. درحالی‌که استفاده از مجازات جایگزین حبس می‌تواند مانع ورود برخی از مجرم‌ان به پشت میله‌های زندان شود. این‌گونه به نظر می‌رسد که استفاده از مجازات جایگزین حبس مستلزم همکاری دیگر نهادهای و سازمان‌های ارائه‌کننده خدمات عمومی، اجتماعی و... است که در قانون مجازات اسلامی هم به آن اشاره شده است. طبق ماده ۶۴ قانون مجازات اسلامی براساس مجازات‌های جایگزین حبس، استفاده از ظرفیت ارائه خدمات عمومی رایگان به مردم، جزای نقدی، غیرنقدی و محرومیت از حقوق اجتماعی پیش‌بینی شده است. به نظر می‌رسد این رویکرد همچنان در کشور ما فراگیر نشده است و تنها بعضی از قضات از این ظرفیت استفاده می‌کنند؛ چراکه اجرای این نوع مجازات به‌اصطلاح دردسرهای زیادی دارد و شاید هم وقت بیشتری از قاضی می‌گیرد؛ ولی صدور حکم زندان سریع‌تر و راحت‌تر به نظر می‌رسد؛ پس ضروری است که هم قضات درباره استفاده از این روش توجیه شوند و هم مردم با این نوع مجازات آشنا شوند. ضمن اینکه در این شرایط برخی از سازمان‌ها می‌توانند با اجرای مجازات جایگزین از این افراد برای ارائه خدمات عمومی استفاده کنند. البته این خدمات می‌تواند تنها محدود به ظرفیت سازمان‌های دولتی نباشد و نهادهای غیردولتی را نیز در بر بگیرد. معتقدم که بهره‌گیری از ظرفیت مجازات‌های جایگزین می‌تواند باعث استفاده سیستم قضائی از مددکاران اجتماعی شود. همچنین در ماده ۷۷ قانون مجازات اسلامی پیش‌بینی شده است که قاضی باید به تعداد لازم مددکاران اجتماعی را در اختیار داشته باشد. این در حالی است که رویکرد بسیاری از قضات بهره‌گیری از مجازات زندان است. انتظار می‌رود قوه قضائیه برای ترویج استفاده از این ظرفیت قانونی، برنامه‌های جدی‌تر داشته باشد و فقط به اینکه در قانون آمده و قاضی مخیر است بسنده نکند. باور کنیم که حتی یک روز و یک شب یا چند ساعت در زندان بودن هم سخت است و عوارض دارد. پس تا می‌توانیم راه ورود به زندان را با ترویج مجازات جایگزین حبس ببندیم.